

Masterplan Nationaal Centrum Erfgoedopleidingen | 2018 – 2021

In de Beleidsbrief 'Cultuur in een open samenleving' (maart 2018) geeft de minister van OCW aan te willen investeren in opleidingen van vakmensen in de restauratie. Dit masterplan omvat een voorgestelde uitwerking van dit voornemen.

Voor, door en samen met de restauratiebranches

Het NCE ondersteunt restauratiedisciplines (via branchegroepen), die zó kleinschalig zijn, dat opleidingen op maat nodig zijn om instroom, kennis en vakmanschap op peil te houden. Het NCE werkt samen met alle betrokken partijen (branchegroepen, scholen en regionale organisaties) om gezamenlijk maatwerkoplossingen te realiseren en daarmee de toekomst van deze vakdisciplines te borgen.

De volgende stappen komen geheel of gedeeltelijk aan bod bij het ontwikkelen van de diverse opleidingen:

- Registreren en opstellen van het kwalificatiedossier, in samenspraak met desbetreffende branchegroepen, betrokken scholen en relevante partijen, zoals de stichting ERM.
- Leerlijnen uitzetten met thema's en onderwerpen.
- Inventariseren van beschikbare lesstof uit het verleden.
- Overkoepelende voortgangs- en kwaliteitsbewaking gedurende het ontwikkelen van alle opleidingen.
- Curricula onderling harmoniseren en zorgdragen voor goede invoeging van de Uitvoeringsrichtlijnen.
- Instructie mentoren/leermeesters van de studenten.
- Inpassen van beschikbare lesstof in de leerlijnen, hiaten bepalen en uitwerken.
- Theorie-examens, examen-praktijkopdrachten ontwikkelen en examens valideren.
- Bijbehorende digitale leeromgevingen ontwikkelen, redactiewerk, vormgeving en drukwerk.
- Afstemming/communicatie met scholen, branchegroepen en (restauratie)bedrijven.
- Extra ondersteuning voor een pilot per opleiding en het verwerken van de ervaringen.
- Invoegen Restauratieportfolio in alle opleidingen.

HOE WERKT HET NCE?

→ NCE ontwikkelt, borgt en beheert opleidingen

Alle ontwikkelde opleidingen komen in beheer bij het NCE, zodat de kwaliteit en actualiteit van de opleidingen geborgd zijn. Het lesmateriaal wordt, zo mogelijk, auteursrechtelijk eigendom van het NCE.

→ MBO-opleiding of brancheopleiding? Het kan allebei

Het NCE geeft opleidingen samen met scholen, maar ook als brancheopleiding. In de brancheopleiding ligt de focus op de vaklessen. De scholen voegen de generieke vakken toe aan deze vaklessen.

→ Modulair onderwijs als het enigszins kan

Alle opleidingen worden, indien enigszins mogelijk en zinvol, modulair opgezet en aangeboden.

→ Regionale spreiding

Er wordt naar gestreefd om de opleidingen in samenspraak met de (regionale) branches en scholen op verschillende plaatsen in het land te organiseren en dit eveneens verspreid in de tijd te doen.

→ Kostendekkend en up-to-date

Zodra de opleiding gereed is en een pilot heeft gedraaid, zal deze door het NCE op kostendekkende basis worden georganiseerd, waarbij de locaties steeds wisselen (zie punt Regionale spreiding). De lesstof wordt actueel gehouden door geregelde updates.

→ Docentenpool

De docenten, die actief zijn binnen NCE-opleidingen, komen geregeld bijeen in harmonisatiebijeenkomsten en krijgen trainingen aangeboden op het vlak van didactische vaardigheden en moderne werkvormen.

→ Organisatie NCE

Om de taken van het NCE voor de toekomst professioneel te kunnen vervullen, wordt een stabiele bestuursstructuur neergezet en een duurzame organisatie ingericht. Het NCE vestigt zich in Klooster Ter Eem in Amersfoort, waar een keur aan erfgoedorganisaties is gebundeld. Tevens sluit het NCE zich aan bij de NRTO (Nederlandse Raad voor Training en Opleiding), waar zo'n 240 opleidingsinstellingen lid van zijn. De aangesloten instellingen voldoen aan een keurmerk, waarmee kwaliteit en professionaliteit geborgd zijn.

Juniorgidsen Open Monumentendag

ERFGOED OP SCHOOL

Het NCE wil meer (en vooral jonge) mensen in aanraking brengen met erfgoed. In deze bijzondere sector is voor velen een mooie loopbaan weggelegd. Het NCE gaat dit breed aanpakken. Er wordt gebruik gemaakt van het NCE-netwerk om regionaal en lokaal partijen bij elkaar te brengen. Er lopen veel (soms kleinschalige) succesvolle initiatieven, die navolging verdienen. Denk bijvoorbeeld aan de klassendagen en juniorgidsen van Open Monumentendag, demonstraties van restauratieambachten op (basis)scholen en (basis)scholen, die naar restauratiebedrijven toegaan.

Naast het uitbouwen van vele goede initiatieven heeft het NCE ook zelf tal van ideeën om het restauratievak breed onder de aandacht te brengen door o.a. het opzetten van een infrastructuur voor excursies, stages en ateliers op topprojecten voor verschillende opleidingen, maar ook door actief aanwezig te zijn op social media.

Masterplan Nationaal Centrum Erfgoedopleidingen | 2018 – 2021

→ Restauratiesmeden

Deze beroepsgroep werkt met een keuzedeel Smeden, dat wordt aangeboden binnen de allround MBO-3 opleidingen in de metaalsector. Dit keuzedeel dient geactualiseerd en uitgebreid te worden met restauratievaardigheden. Daaronder valt ook het updaten van het lesmateriaal (boeken Basisvaardigheden Smeden en Gevorderd Smeden). De restauratiesmeden hechten daarnaast aan een curriculum voor de meestersmid met een bijbehorend opleidingsprogramma, dat door het NCE zal worden ontwikkeld. Voorts zullen de docenten smeedwerk gaan meedraaien in de NCE-docentenpool en deelnemen aan trainingen voor didactische vaardigheden.

Actie – Actualiseren en aanvullen van bestaand keuzedeel.
– Curriculum tot meestersmid ontwikkelen.
– Trainen van docenten.

→ Glazeniers

Het keuzedeel over dit vakgebied, dat binnen de MBO-4 opleiding Creatief vakman bij het Sint Lucas in Boxtel wordt gegeven, zal worden aangevuld met actuele informatie uit het vakgebied, zoals de URL 4002 – Glaspanelen in lood. Daarnaast wordt voor deze vakdiscipline een nieuwe brancheopleiding ontwikkeld.

Actie – Aanvullen van het bestaande keuzedeel.
– Ontwikkelen van brancheopleiding.

→ Restauratiesteenhouwers

Aanvullend op de huidige MBO-3 opleiding Allround Natuursteenbewerker, die loopt bij het ROC Midden Nederland, wordt een keuzedeel Restauratie ontwikkeld. Op deze wijze wordt gehoor gegeven aan de wens vanuit de vakdiscipline om binnen de algemene vakopleiding meer aandacht te besteden aan het ambacht van restauratiesteenhouwer. Daarnaast wordt voor deze vakdiscipline een nieuwe brancheopleiding ontwikkeld.

Actie – Ontwikkelen van brancheopleiding.
– Ontwikkelen van keuzedeel Restauratie.

→ Monumentenwachters

Deze beroepsgroep van circa 100 personen inspecteert op regelmatige basis ruim 22.000 beschermde (rijks) monumenten. Voor senior monumentenwachters is de bestaande MBO-4 opleiding Professional Restauratie een goede optie om hun kennis te verdiepen. Het NCE ontwikkelt voor junior monumentenwachters een brancheopleiding.

Actie – Ontwikkelen van brancheopleiding.

→ Restauratieschilders

Medewerkers van schildersbedrijven worden allround opgeleid op MBO niveau 2 en 3 binnen de opleidingsstructuur van de 16 schildersvakscholen. Onderhouds-schildersbedrijven, die hoofdzakelijk werkzaam zijn in de monumentenzorg, missen een op het restauratie-onderhoudswerk toegespitste aanvullende opleiding op MBO-4 niveau.

Actie – MBO-4 opleiding ontwikkelen.

Bij drie vakscholen, verspreid over ons land, wordt de goedlopende opleiding Specialist Restauratie- en Decoratieschilderen (MBO-4) gegeven. Het leeuwendeel van de studenten kiest voor de richting 'decoratie'. Een klein deel van de jaarlijks circa 70 afgestudeerden, studeert af als restauratieschilder en kan zich desgewenst via een excellentietraject nader toeleggen op bijzondere technieken als het aanbrengen van bladgoud en zilver, het aanbrengen van imitaties van marmer en hout en het verrichten van historisch onderzoek.

Op dit moment is geen bijzondere actie noodzakelijk.

→ Rietdekkers

Er bestaat geen gespecialiseerde opleiding voor rietdekkerswerk in de monumentenzorg, hier bestaat wel behoefte aan binnen de beroepsgroep. Het NCE ontwikkelt voor deze vakdiscipline een nieuwe brancheopleiding.

Actie – Ontwikkelen van brancheopleiding.

VOOR MEER INFORMATIE OVER ONZE PARTNERS
EN DE TIJDSPLANNING [KLIKT U HIER](#) →

→ Hoveniers historisch groen

Het keuzedeel over dit vakgebied voor de allround MBO-3 opleiding wordt momenteel ontwikkeld met ondersteuning van het SBB Meld- en expertisepunt specialistisch vakmanschap. Het keuzedeel wordt daarbij, met hulp van het NCE, aangevuld met actuele informatie uit het vakgebied, zoals de URL 6010 – Hovenierswerken historische tuinen en parken. Aanvullend op de recent ontwikkelde cursus Historische tuinen en parken (HBO-niveau) wordt een brancheopleiding op MBO-niveau ontwikkeld, waarin veel praktijkonderwerpen aan bod komen.

Actie – Kwaliteitsborging integreren in keuzedeel.
– Ontwikkelen van brancheopleiding.

→ Molenmakers

De Nederlandse Vereniging van Molenmakers (NVM) geeft aan geen behoefte te hebben aan een afzonderlijke opleiding. Er stromen jaarlijks landelijk circa 2 nieuwe molenmakers in de branche. Deze mensen worden binnen de bedrijven opgeleid. Er wordt vooral gezocht naar ervaren restauratietimmerlieden, die interesse hebben om molenmaker te worden.

Op dit moment is geen bijzondere actie noodzakelijk.

→ Restauratoren

Voor het roerend erfgoed zijn er in Nederland op alle niveaus opleidingen: MBO-HBO-WO, maar uit onderzoek is gebleken dat er een inhoudelijke leemte is op het niveau MBO+ (tussen MBO en HBO in). Hier zou een verdieping moeten plaatsvinden van praktische vaardigheden en theoretische kennis van de ambachtsman/-vrouw op het gebied van restauratie en conservering. Het NCE zal in nauw overleg met de beroepsgroep een brancheopleiding op MBO-4+ niveau ontwikkelen.

Actie – Ontwikkelen van brancheopleiding.

→ Leidekkers

De MBO-3 opleiding Leidekken en verwerken van lood, koper en zink in de monumentenzorg is weggevalen na het faillissement van opleidingscentrum BGA in Boxtel in het najaar van 2015. Het NCE zal deze opleiding, in geactualiseerde en uitgebreide vorm, terugbrengen.

Actie – MBO-3 opleiding ontwikkelen.

- Specialist Restauratie Metselwerk (MBO-4)
- Specialist Restauratie Timmerwerk (MBO-4)
- Restauratie Voegen (MBO-3)

Deze MBO opleidingen zijn inhoudelijk ontwikkeld binnen het NCE in het RIF-project Centrum voor Restauratietechniek 2014-2018. Om deze opleidingen als volwaardige MBO opleidingen te kunnen uitvoeren, in samenwerking met MBO's, dient nog gewerkt te worden aan o.a. de examinering (inclusief validering) en aan het bijpassende keuzedeel Duurzaam restaureren.

Actie – Examinering ontwikkelen (inclusief validering).
– Keuzedeel Duurzaam restaureren ontwikkelen.

→ Professional Restauratie

De voorloper van de huidige opleiding is ca. 30 jaar geleden onder de naam Restauratiemedewerker ontwikkeld. In 2013 is een ingrijpende actualisering van deze gevestigde opleiding doorgevoerd, waarna onder de naam Professional Restauratie een frisse herstart is gemaakt. Inmiddels wordt de vernieuwde versie van de opleiding al weer enkele jaren gegeven bij diverse MBO's voor een brede doelgroep van medewerkers van o.a. restauratiebouwbedrijven, architecten- en adviesbureaus en monumentenwachters. Gebleken is dat er behoefte bestaat aan aanvullend lesmateriaal, dat in de komende jaren ontwikkeld zal worden.

Actie – Aanvullend lesmateriaal ontwikkelen.